

Milli Savunma Bakanı Fikri Işık:

“IDEF, hem savunma sanayisi firmalarımıza yeni iş imkânları yaratacak hem de devletlerarası seviyede yeni iş birliklerine kapı açacaktır.”

Milli Savunma Bakanlığı, son dönemde yapılan yasal değişikliklerle, sektöre yön veren konumunu güçlendirdi. Milli Savunma Bakanımız Fikri Işık'tan; IDEF 2017, sektörün mevcut durumu ve savunma sanayisindeki ihracat çalışmaları ile ilgili değerlendirmelerini aldık.

Aksi belirtilmedikçe tüm fotoğraflar: © MSB

Ümit BAYRAKTAR

ubayraktar@savunmahaber.com

MSI Dergisi: IDEF vesilesiyle Türkiye ile iş birliği yapmak isteyen yabancı firmalara yönelik neler söylemek istersiniz?

Fikri IŞIK: Savunma sanayisi alanında yapılan ikili ve çokuluslu iş birliklerinin, ekonomi açısından getirisinin yanı sıra dış politikada, ülkeler arası ilişkileri olumlu yönde etkilediği herkesin malumdur. Bu açıdan bakıldığında, Türkiye olarak dost ve müttefik ülkelerle B2B ve G2G düzeyinde ortak yatırım ve üretim yapmaya önem vermekteyiz. Bugün, hiçbir ülke ve hiçbir ordu, salt müşteri olmayı istememekte; ortak üretim ve teknoloji transferini şart koşmaktadır. Dünyada bu yöndeki trendi ıskalama ve savunma sanayisi ticaretini, yerli katkı ve teknoloji transferini içeren, “Kazan-Kazan” stratejileri üstüne bina etmek gerekmektedir. Bu anlamda, ülkemiz şirketlerinin son 10 yıldaki başarılarının, buraya dayandığını belirtmek isterim. Savunma sanayisi şirketlerimiz, uzun yıllardır, hem yurt içinde hem de yurt dışında, çok başarılı ortaklıkları hayata geçirdiler. Bu anlamda, sektörde ikili ve çokuluslu iş birliğine ilişkin bir tecrübe mevcuttur. Bu tecrübeye bir de Türkiye'deki nitelikli işgücü ve devletimizin sağladığı çok çeşitli destekler eklendiğinde, ülkemizin, savunma sanayisi yatırımları açısından bir cazibe merkezi olduğu neticesi çıkmaktadır. Dolayısıyla yabancı firmaların, bu fırsatları değerlendirmelerini özellikle tavsiye ederim.

T129 ATAK helikopterleri, bazıları Bakan Işık'ın da katılımı ile gerçekleştirilen törenlerle TSK envanterine katılıyor.

MSI Dergisi: Sektörün önündeki, 2023 yılı için 25 milyar dolarlık ihracat hedefi malumunuz. Bu kapsamda IDEF'in, sektörün ihracat çalışmalarına yansımaları neler olacak?

Fikri IŞIK: Öncelikle belirtmem gerekir ki, IDEF, bölgemizin en önemli savunma ve havacılık fuarlarından biri olarak, sadece ihracat değil, uluslararası iş birliği ekseninde de önemli görüşmelere ev sahipliği yapmaktadır. Ev sahipliğini gerçekleştirdiğimiz IDEF fuarı, bu açıdan bakıldığında, hem savunma sanayisi firmalarımız için yeni iş imkânları yaratacak hem de devletlerarası seviyede, ikili ve çok taraflı yeni iş birliklerine kapı açacak bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir. Savunma sanayisi ihracatı, bulunduğu üzere; tanıtım faaliyetleri, ürün özellikleri, ülkeler ile politik alanda ikili ilişkilerimiz, ihtiyaçlar ve benzeri birçok değişken tarafından etkilenmektedir. Bu çerçevede, fuarlar, yoğun bir şekilde ikili görüşmelere imkân sağlaması ve firmalarımızın ürün ve yeteneklerini tanıtmaları açısından önem taşımaktadır. Özetle IDEF, hem savunma sanayisi firmalarımıza yeni iş imkânları yaratacak hem de devletlerarası seviyede yeni iş birliklerine kapı açacaktır.

MSI Dergisi: 2023 yılı için 25 milyar dolarlık ihracat hedefine ulaşmak için yapılan çalışmaların son durumu hakkında bilgi verir misiniz?

Fikri IŞIK: İhracat hedeflerimiz doğrultusunda, son 15 yılda hızla gelişen savunma sanayimizin yeteneklerinin ve ürünlerinin kullanımına yönelik, dost ve müttefik ülkelerle heyet ziyaretleri,

fuvar katılımları, Savunma Sanayii İşbirliği Toplantıları ve diğer kanallarla görüşmelerimiz, yoğun bir şekilde devam etmektedir. Firmaların uluslararası pazarlarda rekabet gücünü arttırmak için, stratejik savunma sanayisi platform ve ürünlerine yönelik ihracat kredi mekanizması oluşturulması kapsamında, ilgili kurumlarla teknik düzeyde görüşmeler yapılmaktadır. Yurtdışında İhracatı Destekleme Projesi kapsamında açılan Brüksel, Washington, Riyad, Astana ve Kiev Savunma Sanayii Tanıtım ve Uluslararası İşbirliği Ofisleri ile firmalarımızın söz konusu bölgelerde iş geliştirme faaliyetlerine destek olacak tanıtım, bilgilendirme, ihracat izin sorunlarının takibi ve benzeri faaliyetleri de yürütmekteyiz.

MSI Dergisi: Bu kapsamdaki çalışmalar arasında, ihracata yönelik kredi mekanizmalarının oluşturulması da yer alıyor. Bu çalışmaların güncel durumu hakkında bilgi verir misiniz?

Fikri IŞIK: Savunma sanayisi ürünlerinin ihracatında, özellikle platform temelli büyük projeler söz konusu ise kaçınılmaz olarak zorlayıcı finansal koşulların oluşturduğu rekabete karşı çözüm üretme mecburiyeti hâsıl olmaktadır. Bunun ilk ve önemli bir örneğini gerçekleştirmek maksadıyla, dost bir ülkenin platform ihtiyacı kapsamında, ilgili kurumlar ile koordinasyon içinde çalışıyoruz. Kısa süre içerisinde, neticeye ulaşacağımızı düşünüyorum. Genel olarak amacımız, sektörün ihtiyaç duyduğu kredi mekanizmasının, ülkemizin makro-ekonomik ve finansal şartları ölçüsünde, dost ve müttefik ülkeler için uygulanabilmesidir.

MSI Dergisi: SSM, 2017-2021 Stratejik Planı ile Uluslararası İşbirliği ve İhracat Stratejik Planı dokümanlarını, geçtiğimiz günlerde yayınladı. Sektörün geleceğine ışık tutan bu iki doküman hakkında neler söylemek istersiniz?

Fikri IŞIK: Türk savunma ve havacılık sanayisinin göstermiş olduğu gelişim, birçok alanda, firmalarımızın; platform, sistem ve yeteneklerinin yurt dışı pazarlarda talep edilir olmasını sağlamıştır. Savunma sanayimizin uluslararası pazarlarda daha yüksek düzeyde tercih edilir olmasını sağlamak amacıyla 2017-2021 dönemi için, uluslararası iş birliği ve ihracat stratejisi çerçevesinde 5 alanda hedef belirlenmiştir.

Bu hedeflerin ilki, firmalarımızın uluslararası pazarlarda rekabet gücünü arttırmak üzere, finansman modelleri oluşturulmasına öncülük etmektir. Daha önce de belirttiğim gibi, ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyon içinde, bir ihracat kredi sistemi oluşturulmasına yönelik girişimleri yakından takip edeceğiz. Ayrıca savunma ihracatında, barter sistemi oluşturulmasına yönelik de girişimlerimiz bulunmaktadır. Konuyu detaylı olarak çalışıp belirli ülkelerden başlayarak uygulama noktasına taşımayı hedefliyoruz.

İkinci hedefimiz, uluslararası iş birliğinde bütünleşik yaklaşımla stratejik bakış açısı oluşturmak. Özellikle savunma ve havacılık sanayisinde ihracat çok sayıda aktörün ve etkenin belirleyici olduğu bir faaliyet. İlgili tüm kurum ve kuruluşlarla koordinasyonla, kaynaklarımızı stratejik yönetim anlayışı içerisinde kullanacağız.

Bakan Işık, MPT-76 Modern Piyade Tüfeğinin Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK)'ne Teslimatı ve Uzun Menzilli Atış Poligonu ve Test Merkezi Açılış Töreni'nde konuşma yapıyor.

Bugün geldiğimiz noktada, Müsteşarlığımızın sanayileşmeye yönelik faaliyetleri ile gerek ana yüklenici gerekse alt yüklenici ve yan sanayi olarak projelerimizde, çok sayıda özel sektör firmamız yer almaya başlamıştır. Yürüttüğümüz faaliyetler doğrultusunda, savunma projelerini yürüten ana yüklenicilerimizin, uzmanlık gerektiren konularda, alt sistem ve parça üretimini, özel sektördeki yan sanayi firmalarına kaydırmalarının da bunda önemli etkisi olmuştur.

Önemli bir hedefimiz de Ekonomi Bakanlığı'nın ihracat teşvik mekanizmalarından daha etkin yararlanmaktır. Pazarlamanın finansmanında, teşviklerden azami şekilde yararlanılmasını sağlayacak çalışmalar gerçekleştireceğiz.

İhracatı Destekleme Projemiz çerçevesinde yurt dışındaki ofisler aracılığıyla savunma sanayisinin tanıtım, iş geliştirme ve iş birliği faaliyetlerini destekleyecek çalışmaları daha etkin yapmayı amaçlamaktayız.

NATO ajanslarından, Türk savunma sanayisinin daha fazla iş payı alabilmesi, gerek sürdürülebilirlik gerekse teknolojik gelişim açısından önem verdiğimiz bir konu. Önümüzdeki 5 yılda, NATO-CNAD faaliyetlerinin, uluslararası iş birliği ve sanayileşme faaliyetlerine katkısını arttırmayı da hedeflemekteyiz.

Sektör, İhtiyaçları Karşılıyor
MSI Dergisi: Yaklaşık son 2 senedir Türkiye, terörle yüksek bir tempoda mücadele ediyor.
Bu süreçte; savunma, havacılık

ve güvenlik sektörlerinin, Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK)'nin ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ihtiyaçlarını karşılama konusundaki performansını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Fikri IŞIK: Savunma Sanayii Müsteşarlığımız, TSK'nın ihtiyaçlarının karşılanmasında; yerli kaynakların oranının artırılmasına yönelik projeler kapsamında, yerli sanayi firmalarının imkân ve kabiliyetlerinin kullanılması, ihracat yoluyla uluslararası rekabet güçlerinin artırılması ve teknolojik iş birliği, yatırım ve Ar-Ge imkânları sağlanması amacıyla Sanayi Katılımı / Offset (SK/O) faaliyetlerini planlamakta ve gerçekleştirmektedir.

2016 yılı sonu itibarıyla Milli Muharip Jet Uçağımızın kavramsal tasarım projesi başlatılmıştır. Türkiye'de tasarlanan ve üretilen MİLGEM korveti ve KİRPİ mayına karşı korumalı aracı, envantere alınmıştır. Terörle mücadele kapsamında, güvenlik kuvvetlerimizin ihtiyaç duyduğu tekerlekli ve mayına karşı korumalı araçlar, güvenlik kuv-

vetlerimize teslim edilmiştir. İnsansız hava aracımız ANKA'nın uçuş testleri tamamlanmış; seri üretim projesi ANKA-S imzalanmıştır. BAYRAKTAR taktik insansız hava aracı, 2015 yılında, TSK bünyesinde operasyonel olarak kullanıma girmiştir. Envantere giren BAYRAKTAR TB2'lerin, ROKETSAN'ın geliştirdiği uzun menzilli tanksavar füzesi UMTAS'ın motorsuz versiyonu MAM-L ile silahlandırma çalışmaları yapılmıştır. Taarruz helikopterimiz ATAK, Kara Kuvvetleri Komutanlığına teslim edilmiştir. Milli tank ALTAY'ın, konsept tasarımı ve prototip üretimi tamamlanmış, seri üretim için çalışmalara başlanmıştır. Milli tasarım olan güdümlü roketimiz CİRİT'in, seri üretimine devam edilmektedir. Modern Piyade Tüfeği'nin seri üretimine başlanmıştır. HÜRKUŞ eğitim uçağı, EASA sertifikası ve Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü onayını alarak, TSK envanterine girmeye hazır hâle gelmiştir. GÖKTÜRK-2 ve GÖKTÜRK-1 uyduları fırlatıldı. JSF/F-35 Müşterek Taarruz Uçağı siparişi verilmiş olup, uçağın en karmaşık yapısal bölümlerinden birisi olan "F-35A Orta Gövde" ABD dışında tek kaynak olarak TUSAŞ tarafından üretilmeye başlandı. Türkiye, ilk defa, denizaltı gibi teknoloji gerektiren bir alanda, yerli bir firması ile Pakistan Savunma Üretim Bakanlığına mühendislik ihracatı yapacaktır. 2016 yılında, ilk Türk Sivil Uçuş Simülatörü için de sözleşmeyi imzaladık.

Bakan Işık, 28 Ocak'ta hizmete alınan TCG ALEMDAR (A-582)'in ziyaretçi defterini imzalıyor.

MSI Dergisi: Çeşitli konuşmalarınızda, sektördeki büyümenin özel sektör eliyle gerçekleşeceğini ifade ediyorsunuz. Bu konuyu biraz daha açar mısınız?

Fikri IŞIK: Ülkemizde savunma sanayisi, dünyadaki uygulamalara benzer bir şekilde; vakıf, kamu iktisadi teşebbüsü ve özel sektör firmalarından müteşekkil bir yapı arz etmektedir. Savunma sanayisi, doğası gereği, hemen her ülkede, doğrudan ya da dolaylı olarak devletin yönlendirmesi ve müdahalesi ile gelişmektedir. Geçmişte, savunma alanında çalışan firmalarımızın sayısı çok sınırlı sayıda iken vakıf firmaları ve kamu, bu alanda çok daha etkindi; özel sektör firmaları, bu alanda yok denecek kadar azdı. Bugün geldiğimiz nok-

tada, Müsteşarlığımızın sanayileşmeye yönelik faaliyetleri ile gerek ana yüklenici gerekse alt yüklenici ve yan sanayi olarak projelerimizde, çok sayıda özel sektör firmamız yer almaya başlamıştır. Yürüttüğümüz faaliyetler doğrultusunda, savunma projelerini yürüten ana yüklenicilerimizin, uzmanlık gerektiren konularda, alt sistem ve parça üretimini, özel sektördeki yan sanayi firmalarına kaydırmalarının da bunda önemli etkisi olmuştur. Bu çerçevede, bugün itibarıyla Savunma Sanayii Müsteşarlığınca yönetilen Sanayileşme Portalimize kayıtlı, büyük oranda özel sektör firmalarından oluşan, 500'den fazla firmaya ulaşılmış bulunmaktayız. Sanayileşme portalimiz; firma,

ürün ve yetenek arama özelliği ile hem ana yüklenicilerimize ve ana yüklenici adaylarımıza hem de Müsteşarlığımız bünyesindeki proje gruplarımıza, sektör envanteri hakkında detaylı bilgiler sağlamaktadır.

Tek alıcı konumunda olan devlet, tedarik projeleri ile sektöre yön verdiğinden, savunma sektöründe devletin rolü çok önemlidir. Bu rol, günümüzde, daha çok sektöre ilişkin düzenleme, strateji belirleme ve yönlendirme noktasında önem kazanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, yerli savunma sanayimizin geleceği adına, özel sektörün, savunma sanayisinde daha büyük roller üstlenmesini, kritik önemde görüyoruz. Özel sektörün bu alandaki artan ağırlığı, hem sektörün dinamizmini ve rekabetçiliğini arttıracak hem de genel olarak ülke ekonomisine büyük katkılar sağlayacaktır. Müsteşarlığımız, sektöre ilişkin stratejilerini oluştururken, bu konuya özel önem atfetmekte olup, altyapı yatırımları için kredi destekleri, Ar-Ge finansmanı, Sanayi Katılımı/Offset ve benzeri mekanizmalarla özel sektörün bu alandaki varlığının artırılmasına yönelik desteklerini sürdürmektedir.

MSI Dergisi: Sektördeki yeni oluşumların; örneğin, Askeri Fabrikalar Genel Müdürlüğü ve Tersaneler Genel Müdürlüğü ile SSTEK A.Ş.'nin kurulmasının, sektöre etkileri neler olacak?

Fikri IŞIK: Üstünde önemle durduğumuz bir konu da vakıf firmaları ile KOBİ'ler arasındaki orta ölçekli firmaların sayısı konusunda, sektörde var olan eksiklik. Bu açığın kapatılması

Bakan Işık, 24 Nisan'da, amfibi gemi BAYRAKTAR'ın envantere alınış töreninde.

Bakan Işık, Şubat ayında gittiği Suudi Arabistan'da, FNSS Middle East tesislerini de ziyaret etti.

Savunma sanayisi tedarik zincirinin, bir piramit şeklinde yapılanmasını hedefliyoruz. Bu yapıda; sistem projeleri, tepede yer alan ve ana yüklenici nitelikleri taşıyan firma sorumluluğunda yürütülüyor. Alt yükleniciler, piramidin bir alt seviyesinde; ana yüklenici sorumluluğundaki sistemi oluşturan alt sistemleri geliştiren, üreten, testlerini yapan ve ana yükleniciye teslim eden şirketlerden oluşuyor.

için, ihtiyaç duyulan alanlarda, yeni firma kurulması ve yeni yatırım yapılması, savunma sanayimizin gelişimi açısından faydalı olacaktır.

Savunma sanayisi tedarik zincirinin, bir piramit şeklinde yapılanmasını hedefliyoruz. Bu yapıda; sistem projeleri, tepede yer alan ve ana yüklenici nitelikleri taşıyan firma sorumluluğunda yürütülüyor. Alt yükleniciler, piramidin bir alt seviyesinde; ana yüklenici sorumluluğundaki sistemi oluşturan alt sistemleri geliştiren, üreten, testlerini yapan ve ana yükleniciye teslim eden şirketlerden oluşuyor. Alt yüklenici firmaların altındakiler de sistemde kullanılan parça ve aksamı sağlayan yan sanayi rolünü üstlenen, KOBİ niteliğinde kuruluşlardan oluşuyor.

Böyle bir yapının, alt yüklenici firmaların; yenilikçilik, üretim ve tasarım yeteneklerinin gelişmesine olanak sağlayacağını ve buna bağlı olarak, alt yüklenici firmaların cirolarında sürdürülebilir bir artış olacağını değerlendiriyoruz.

Alt yüklenicilik özelinde, sektörel derinliğin henüz istenilen seviyede olmadığı; teknoloji geliştirme ve geliştirilen

teknolojiyi ürünleştirme konusunda, hem finansal hem yönetsel kısıtlar nedeniyle sıkıntılar yaşandığı; yürütülen projeler kapsamında kazanılan bazı kritik teknolojilerin, sadece ilgili ana yüklenici firmaların bünyesinde kaldığı ve sektörel fayda sağlayacak şekilde tabana yayılmadığı; bazı kritik teknoloji alanlarının, stratejik önemi ve gerekli yatırımın büyüklüğü sebebiyle özel sektörün bu alanlara yatırım yapamaması ve devlet desteği gerektirmesi gibi sorunlarla karşılaşmaktadır.

Bu sebeple, stratejik önem taşıyan bazı teknoloji alanlarında, savunma sanayisinde sürdürülebilir ve rekabetçi bir teknoloji tabanı oluşturmak için, kamunun yönlendiriciliği ve özel sektörün katılımı ile bir finansal yatırım modelinin kurgulanmasına ihtiyaç olduğu tarafımızca değerlendirilmiştir. Böylece; yatırım tutarının büyüklüğü, sürekli kaynak tahsisinin gerekliliği, gizlilik gibi sebeplerle kritik teknoloji alanlarında, hem mevcut hem de yeni proje ve fikirlerin hayata geçmesini sağlayacak, gerek finansal ve gerekse de yönetsel açıdan destekleyici bir model

ortaya çıkabilecek. Bu ihtiyaca yönelik, öncelikli olarak, "Otonom Sistemler, Robotik, Malzeme Teknolojileri, Nanoteknoloji, Bilişim Teknolojileri, Siber, Biyoteknoloji, Genetik, Silah Teknolojileri" alanlarındaki faaliyetleri destekleyecek ve %100 sermayesi Savunma Sanayii Müsteşarlığına ait olacak, yeni bir şirket olan SSTEK kurulmuştur.

Türkiye Yoluna Devam Edecek

MSI Dergisi: Son dönemde, uluslararası ilişkilerde yaşanan gelişmeler dolayısıyla, Türkiye'ye yönelik savunma alanında ambargoların gündeme gelmesi konuşuluyor. Bu durum, özellikle son 15 yıldır büyük bir ivme ile gelişimini sürdüren Türk savunma ve havacılık sanayisini nasıl etkileyecek sizce?

Fikri IŞIK: Öncelikle belirtmem gerekir ki; özellikle bazı Avrupa ülkeleri tarafından, resmi olarak ambargo açıklanmış olmasa da belirli ürünler için ihracat izinlerini geciktirme veya ihracat izni istenen ürün sayısını artırma gibi yaklaşımlar görmekteyiz.

Savunma sanayisinde bu tür yaklaşımlar, daha önce de birkaç kez ifade ettiğim gibi, ülke olarak bizleri yurt dışı bağımlılıklarını azaltma konusunda daha da motive etmektedir. Katlanılabilir takvim ve maliyet etkisi olabilmekle birlikte, birçok ürünü, yurt içinden veya alternatif tedarikçilerden temin etmemiz mümkün görünmektedir.

Bakan Işık, Aralık ayında testlerine katıldığı Orta İrtifa Hava Savunma Füze Sistemi (HİSAR-O)'ni geliştiren ekiple birlikte.

Türkiye, hiçbir zaman bölgesinde de dünyada da çatışmayı, gerilimi savunan bir ülke değildir. Bu konuda, çatışmanın ve gerilimin tarafı olmama noktasında da elinden gelen tüm gayreti, bugüne kadar göstermiş bir ülkedir. Bizim temel prensibimiz, "Yurtta sulh, cihanda sulh" prensibidir. Ancak bölgedeki gelişmelere karşı da Türkiye'nin hazırlıklı olması kaçınılmazdır. Ülkemiz, bulunduğu coğrafya itibarıyla her türlü tehdide karşı modern ve güçlü bir silahlı kuvvetlere sahip olma ve bu kuvveti kendi kaynakları ile idame ettirebilme mecburiyetindedir. Bu amaçla, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bütün modern silah ve teçhizat ihtiyaçlarının, öncelikli olarak Türk savunma sanayisi tarafından tasarlanan, geliştirilen ve üretilen ürünlerle sağlanması hedeflenmektedir. Savunma sanayisi alanında, yurt dışına kaynak çıkışının en aza indirilmesi konusunda somut adımlar atılmış; bu yükümlülük çerçevesindeki uygulamalarla savunma firmalarımızın gelecekte üstlenebilecekleri birçok iş potansiyeli oluşturulmuştur. Savunma Sanayii Müsteşarlığının, 2016 yılında yürütülen ve sözleşmesi imzalanmış 269 adet tedarik projesinin proje dağılımına bakıldığında ise %47,58'inin yurt içi geliştirme; %8,18'inin yurt içi hazır alım, %20,07'sinin Ar-Ge ve % 8,50'sinin ortak üretim projesi olduğu görülmektedir.

MSI Dergisi: Bu süreçte, sektörün gelişimini sürdürebilmesi için ve projelerin aksamaması için ne gibi tedbirler alınıyor?

Türkiye'nin gelişmiş sanayi kollarından olan, otomotiv ve gemi inşa altyapısının savunma sanayisine entegre edilmesi söz konusu olabilir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, savunma sektörünün, ekonominin diğer sektörlerindeki faaliyetlerle benzerlikler göstermekle birlikte, kendi niteliğinden kaynaklanan farklılıkları da ihtiva etmesidir.

Fikri IŞIK: Dünyada savunma sanayisi gelişmiş ülkelere baktığımızda, bu ülkelerde, genel olarak tüm sanayi dallarında, belirli bir gelişmişlik seviyesine erişilmiş olduğunu görüyoruz. Bunu tersten okuyacak olursak teknolojik açıdan belirli bir gelişmişlik seviyesini yakalamış ülkeler, savunma sanayisinde de öne çıkan ya da öne çıkma potansiyeli bulunan ülkelerdir. Bu doğrultuda, yerli sanayimizin teknolojik yetkinliklerini geliştirmesi için, savunma sanayisinin, komşu sektörlerde bulunan teknolojileri de takip etmesi ve bu teknolojilerden faydalanması; ayrıca mevcut savunma sanayisi teknolojilerinin de bu sektörlerde kullanılması ile bir sanayi ekosistemi yaratılabileceğini değerlendiriyoruz. Türkiye'nin gelişmiş sanayi kollarından olan, otomotiv ve gemi inşa altyapısının savunma sanayisine entegre edilmesi söz konusu olabilir. Burada dikkat edilmesi gereken konu, savunma sektörünün, ekonominin diğer sektörlerindeki faaliyetlerle benzerlikler göstermekle birlikte, kendi niteliğinden kaynaklanan farklılıkları da ihtiva etmesidir. İleri teknoloji, yüksek kalite, kapsamlı lojistik destek, iç pazarda tek müşteri, dış politik etkilere

bağlı bir dış pazar, büyük ve genellikle özgün yatırımlar, üst düzeyde güvenlik ve gizlilik, bu farklılıkları karakterize eden öğelerden bazılarıdır. Bu anlamda, diğer sektörlerin altyapısının, savunma sanayisinde ihtiyaç duyulan yetkinliklere ulaşması gerekmektedir.

Bu kapsamda, Bakanlık olarak, sektörel yeteneklerin ve kapasitelerin değişik aşamalarda, farklı kategorilerde ve süreklilik içerisinde değerlendirilmesi ve puanlandırılması amacı doğrultusunda, "Endüstriyel Yetkinlik Değerlendirme ve Destekleme Programı (EYDEP)" geliştirilmiştir. EYDEP, savunma ve havacılık sektörü içerisinde yer almak isteyen firmaların, merkezi bir bakış açısı ile sektörün gerekliliklerine ne ölçüde karşılık verdiği, endüstriyel yetkinliklerinin ne seviyede olduğu, teknoloji geliştirme ve yerleştirme süreçlerine hazırlık seviyeleri ve bu yetkinliklerin ortak algı bütünlüğü içerisinde, ortak resimde yer almalarının sağlanabilmesi amacıyla uygulanacaktır.

Milli Savunma Bakanımız Fikri Işık'a, zaman ayırıp sorularımızı cevaplandığı ve verdiği bilgiler için, okuyucularımız adına teşekkür ediyoruz.